

Siipikarjan terveystarkkailuohjelma

Siipikarjan terveystarkkailuohjelma on tarkoitettu seuraamaan rokotusten tehokkuutta sekä tautitilannetta ohjelmaan osallistuvilla tiloilla. Seuranta tehdään verinäytteiden vasta-ainemäärityksin. Ohjelma on vapaaehtoinen ja sen sisältöä muokataan tautitilanteen mukaan siten, että se palvelisi elinkeinoa parhaiten (taulukot 1-3).

Suomessa siipikarjaelinkeino suojautuu tällä hetkellä rokotuksin tarttuvaa aivo- ja selkäydintulehdusta (AE), sinisiipitautia (CAV) sekä Gumboro -tautia (IBD) vastaan. Näitä tauteja aiheuttavia viruksia esiintyy yleisesti ympäristössä, joten on tärkeää että linnuilla on hyvä rokotussuoja niitä vastaan. Kyseiset taudit voivat aiheuttaa suurta kuolleisuutta nuorille linnuille, mutta sen lisäksi esim. CAV ja Gumboro voivat aiheuttaa piileviä infektioita, jotka heikentävät lintujen vastustuskykyä myös toissijaisia taudinaiheuttajia vastaan.

Terveystarkkailuohjelmaan piiriin kuuluu myös muita tauteja, joiden esiintymistä halutaan seurata, jotta ne havaittaisiin ennen kuin pääsevät leviämään laajalle. Näitä tauteja ovat tarttuva henkitorven tulehdus (ILT), tarttuva keuhkoputken tulehdus (IB), avian rinotrakeiitti (ART), *Mycoplasma gallisepticum*- ja *Mycoplasma synoviae*-, sekä kalkkunoilla lisäksi *Mycoplasma meleagridis*- ja paramyoksvirus-3 (PMV-3) -tartunnat. IB, ILT ja *M. gallisepticum* tiedetään esiintyvän jonkin verran harrastekanoissa, joten seuranta on tärkeää myös täällä, jotta voitaisiin vähentää tautien siirtymistä edelleen. Veren vasta-ainemäärityksillä pystytään havaitsemaan tartunta vaikka akuutti vaihe olisikin mennyt huomaamatta ohi.

Tulokset (IBD, CAV, AE, IB) raportoidaan vasta-ainetasoittain pylväskaavioina. Tuloksilla voidaan arvioida parven rokotevastetta sekä kykyä siirtää jälkeläisiin maternaalisia vasta-aineita. Tutkimusvastauksessa on arvio rokotusvasteen tasosta, sekä niiden mahdollisista poikkeavuuksista. Muut taudit (ILT, ART ja mykoplasmat) raportoidaan ainoastaan kuinka monta kielteistä tai positiivista näytettä erässä on. Mikäli tutkimustulos antaa aiheutta tautiepäilyyn, tai tulos on muulla tavalla poikkeava, asiasta ilmoitetaan välittömästi tutkimuksen tilaajalle. Eviran siipikarjan tautiasiantuntijat neuvovat ongelmatilanteissa.

Kerran vuodessa siipikarjanterveystarkkailun tilaaja saa tuotantoketjukohtaisesti parvien seurannoista yhteenvedot, jotta nähdään kokonaiskuva siitä, miten mm. rokotukset ovat onnistuneet. Tällöin voidaan vertailla omia parvia keskenään. Tämä voidaan tehdä vain mikäli näytteet on toimitettu ohjelman mukaisesti ja lähetetiedot täytetty perusteellisesti.

Terveystarkkailun tuloksista tehdään myös vuosittain valtakunnallinen yhteenveto siten, ettei yksittäisiä tuottajia pystytä tunnistamaan.

Ohjelmaan kuluvat tutkimukset:

Munintakanat

Kaikista isovanhempaispolven kasvattamoiden ja munittamoiden parvista tulisi ottaa näytteet ohjelman mukaisesti (taulukko 1). Vanhempaispolven kasvattamoista tulisi vähintään 50 % parvista ottaa ohjelman mukaiset näytteet ja seuranta jatkua mahdollisuuksien mukaan munittamoissa. Tuotantopolvista voidaan myös tarvittaessa lähettää näytteitä 16-30 vk iässä.

Broilerit

Kaikkia vanhempaispolven kasvattamoiden nuorikkoparvia seurataan ohjelman mukaisesti (taulukko1). Munittamoon siirron jälkeen jokaista nuorikkoparvea kohti valitaan 1-2 parvea jatkoseurantaan. Tuotantopolven parvista voi ottaa näytteet tautiepäilyjen yhteydessä.

Kalkkunat

Kaikkia vanhempaispolven parvia seurataan ohjelman mukaisesti (taulukko 2.) Tuotantopolven parvista voi ottaa näytteet tautiepäilyjen yhteydessä.

Kanarotujen säilyttäjät/harrastekanat

Parvesta lähetetään näytteet ohjelman mukaisesti (taulukko 3) kerran vuodessa ja aina kuin parveen hankitaan uusia lintuja (aikaisintaan 4 viikkoa lintujen saapumisesta), viimeistään ennen kuin lintuja myydään. Näyte otetaan 20 linnusta tai mikäli lintuja on vähemmän kuin 20, lähetetään näytteet kaikista riittävän suurista linnuista.

Taulukko 1. Munintakanojen ja broilereiden näytteenotto-ohjelma.

Ikä (vk)	AE	<i>Mycoplasma gallisepticum</i> ja <i>synoviae</i>	CAV	IBD	IB	ART	ILT
14-18	+		+	+			
20-26			+	+			
30-40		+			+	+	+

Taulukko 2. Kalkkunoiden näytteenotto-ohjelma.

Ikä (vk)	<i>Mycoplasma gallisepticum</i> , <i>meleagridis</i> , <i>synoviae</i>	PMV-3	ART
Ennen siirtoa munittamoon		+	
30-40	+	+	+

Taulukko 3. Näytteenotto-ohjelma kanarotujen säilyttäjätiloille ja harrastekanalaille (myös kalkkunat).

Näytteiden määrä ja näytteenoton ajankohta	<i>Mycoplasma gallisepticum</i>	IB*	ILT*
20 linnusta ja mikäli lintuja <20 otetaan näytteet kaikista. Kerran vuodessa ja aina kun on hankittu uusia lintuja (aikaisintaan 4 viikkoa uusien lintujen saapumisesta) viimeistään ennen myyntiä. *Ei tutkita kalkkunoista.	+	+	+

Näytteiden otto ja lähetys:

Näytteenoton tulisi osua mahdollisimman lähelle suositeltua ikää. Näytteet otetaan satunnaisotannalla samassa tilassa olevasta parvesta 20 eri linnusta, jotta vasta-ainetasosta saadaan kattava kuva ja jakauma parvessa. Näytteet tulisi ottaa ja lähettää alkuvuodesta.

Tautiepäilyssä siipikarjan terveystarkkailuun kuuluva tila voi tutkituttaa terveystarkkailuhinnoin lisänäytteitä ohjelmaan kuuluvista taudeista (vasta-aineet). Näistä tutkimuksista on aina sovittava Eviran kanssa etukäteen ja niistä laskutetaan uusi näyte-erä hinta.

Näytteiden mukaan liitetään terveystarkkailun tutkimuslähete. On tärkeää, että lähete on täytetty mahdollisimman tarkasti varsinkin, milloin on rokotettu ja mitä tauteja vastaan. Tämä mahdollistaa vasta-ainetulosten tarkastelun. Tutkimuslähetteen pakolliset kohdat on täytettävä, muuten laboratorio voi harkinnan mukaan laskuttaa näytteistä normaalihintaston mukaisen hinnan.

Näytteet lähetetään Matkahuollon kautta tai postitse riippuen yhteyksistä Helsinkiin. Näytteiden tulisi olla Evirassa lähetystä seuraavana päivänä. Eviran internetsivuilta löydät tarvittaessa tarkempia lähetysohjeita.

Lähetysosoite: Evira/Eläintautivirologian tutkimusyksikkö
Mustialankatu 3
00790 Helsinki
puh: 029 530 0400 (vaihde)

Tutkimusvastaukset:

Tutkimustulokset pyritään vastaamaan kolmen viikon sisällä näytteiden saapumisesta. Tilaaja voi myös kysyä tutkimustuloksista puhelimitse virologian ja tautibakteriologian (mykoplasmat) tutkimusyksiköistä.

Lisätietoa siipikarjan terveystarkkailuohjelmasta ja neuvoja ongelmatilanteissa antaa Eviran siipikarjaeläinlääkärit:

Pia Vennerström
pia.vennerstrom@evira.fi
puh. 050 354 4603

Laila Rossow
laila.rossow@evira.fi
puh. 050 544 1953